

Od prvního září začne platit zákaz používání kotlů 1. a 2. emisní třídy. MŽP upravilo podporu výměny kotlů od září a oznámilo, jak budou probíhat kontroly

20.5.2024 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

Zákaz využívání kotlů první a druhé emisní třídy začne platit od 1. září 2024. Mnoho občanů již využilo podporu z kotlíkových dotací i z programu Nová zelená úsporám. Ty, kteří nevyhovující kotle ještě nevyměnili, Ministerstvo životního prostředí nabádá, aby tak učinili a využili do konce srpna jedinečné příležitosti čerpat aktuální výši dotací. Od 1. září sice bude podpora pokračovat, ale bude výrazně nižší. Pokud si navíc domácnosti stihnou o dotaci požádat do konce srpna, i když nestihnou kotel vyměnit, budou k tomu úředníci při kontrolách přihlížet. A nově bude možné od září zažádat o dotaci na výměnu všech uhelných kotlů.

Zákaz používání kotlů 1. a 2. emisní třídy je v zákoně již od roku 2012 a mimo rodinné či bytové domy a stavby pro rodinnou rekreaci platí již od září 2022. *„Povinnost vyměnit kotle první a druhé třídy platí už od roku 2012, občané tedy měli dostatek času se na výměnu připravit. Povinnost se netýká například kamen, krbových vložek či sporáků, které slouží k přímému vytápění místnosti. Mezi podporovanými zdroji zůstávají tepelná čerpadla, kotle na biomasu, kamna na pelety, objekt je možné napojit na centrální zásobování teplem. V řešení je i možnost podpořit plynové kotle pro nízkopříjmové domácnosti. Tyto kotle jsou dobře regulovatelné a je tak možné dát i do nezateplených objektů, aniž by po jejich budoucím zateplení bylo nutné je měnit,“* uvedl **ministr životního prostředí Petr Hladík** s tím, že pokud by občané nevěděli, jaký typ kotle mají, třída kotle je označená na výrobním štítku a v dokladu o kontrole technického stavu a provozu kotle, kterou má každý povinnost provádět nejméně jednou za 3 roky.

Podle dat ČHMÚ pochází z lokálního vytápění domácností více než 75 % všech emisí jemných prachových částic a více než 95 % emisí bezo[a]pyrenu produkovaných v ČR. *„Je zřejmé, že to, čím doma topíme, má zásadní vliv na kvalitu ovzduší i na zdraví lidí. Prachové částice na sebe váží další škodlivé látky, například těžké kovy či rakovinotvorný benzo[a]pyren, a podle Státního zdravotního ústavu způsobuje v ČR znečištěné ovzduší každoročně 3 100 předčasných úmrtí. Naším záměrem není lidi pokutovat a udělovat zákazy. Musíme ale chránit lidské zdraví a životní prostředí, a proto je zákaz těchto starých nevyhovujících kotlů nezbytný,“* dodal ministr Hladík.

Změny v dotacích - na kotle 1. a 2. emisní třídy se podpora sníží

Ministerstvo životního prostředí také představilo změny v dotační podpoře. Dosavadní tzv. kotlíkové dotace, které poskytují podporu ve výši až 95 % nízkopříjmovým domácnostem – seniorům v penzi, domácnostem s příspěvkem na bydlení či invaliditou 3. stupně – budou od 1. září výrazně nižší. A přesunou se pod program Nová zelená úsporám Light. Doposud bylo zažádáno o dotaci na výměnu kotle na tuhá paliva 130 tisíc domácností, z čehož 115 tisíc již svůj kotel vyměnilo, a to za více než 13 miliard korun. Stejně tak se od 1. září sníží i podpora z programu Nová zelená úsporám, která je pro ostatní domácnosti. V NZÚ zatím dotace využilo přes 50 tisíc žadatelů. Celkem tedy bylo podpořeno 180 tisíc kotlů.

„Apelujeme proto na všechny, kteří žádost ještě nepodali, aby tak učinili co nejdříve. Výše dotací z obou programů bude oproti současným částkám od 1. září 2024 snížena o jednotky až desítky tisíc, podle druhu zdroje vytápění. Vyplatí se proto podat žádost do 31. srpna 2024 a případně instalaci lze provést později,“ vysvětlil **ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Valdman**. Pomoc s vyřízením žádosti dotace na výměnu kotle je nabízena v rámci kotlíkových dotací od jednotlivých krajů. *„Ministerstvo zajišťuje poradenství prostřednictvím středisek EKIS nebo Místních akčních skupin (MAS) sdruženými pod NZÚ Light. I tam je možné obrátit se s dotazy na výměnu nevyhovujících kotlů, a právě s těmito poradci probrat do budoucna třeba i možnosti zateplení svého domu jak v programu NZÚ, tak NZÚ Light,“* doplnil ředitel SFŽP ČR Petr Valdman.

Nově budou dotace pro kotle všech emisních tříd

Od září 2024 bude také možné žádat o podporu na výměnu kotlů na tuhá paliva bez ohledu na emisní třídu za jiné druhy ekologičtějšího vytápění – například tepelná čerpadla, kotle na biomasu či kamna. *„Bude zahájena motivační finanční podpora výměn všech uhelných kotlů – jen ve 3. emisní třídě jich je v provozu asi 60 tisíc – s cílem do 10 let odejít od spalování uhlí v lokálních zdrojích vytápění,“* oznámil také ministr životního prostředí Petr Hladík.

Nejprve napomenutí, pak pokuty. Kontroly zohlední sociální situaci domácností i podanou žádost o dotaci

Podle zákona o ochraně ovzduší spadají přestupky fyzických osob pod obecní úřad obce s rozšířenou působností. Ten má také povinnost dohlížet nad dodržováním povinností provozovatelů kotlů v domácnostech, například pravidelnou kontrolou technického stavu a provozu kotle, která se musí provádět každé tři roky. Jelikož od 1. září nebude již kotle horší než 3. třídy možné využívat, MŽP připravilo metodiku, kterou se budou moci úředníci řídit. Cílem není občany pokutovat, ale docílit co nejrychlejší nápravy. Nejprve proto budou úředníci dávat nápravná opatření, až následně pokuty.

„V aktualizované metodice jsme se soustředili jednak na efektivitu kontrol a spravedlivý přístup tak, aby bylo při kontrolní činnosti dosahováno co největšího environmentálního efektu, tedy aby byly z provozu odstaveny co nejdříve zejména ty nejhorší kotle, jejichž provoz má největší dopady na ovzduší a zdraví lidí. Důležité je rovněž dosáhnout toho, aby všichni splnili svou povinnost provedení kontroly technického stavu a provozu. Při řešení jednotlivých případů bude nezbytné zohledňovat také sociální situace provozovatelů. Pokud úředníci odhalí nevyhovující kotle, není cílem hned ukládat pokuty, ale dosáhnout co nejrychlejší nápravy. V rámci přestupkového řízení lze sice uložit pokutu až do výše 50 tisíc korun, ale nejprve budou kontroloři ukládat napomenutí a výzvu k nápravě,“ uvedl **ředitel odboru ochrany ovzduší Kurt Dědič**.

Zákaz těchto kotlů včetně metodických pokynů vítá i Svaz měst a obcí. *„Jsme rádi, že ministerstvo životního prostředí komunikuje potřebu výměny kotlů a zároveň představilo metodiku pro úředníky tak, aby všichni věděli, jak mají po 1. září postupovat. Chtěl bych poprosit občany, aby s výměnou ale opravdu nezačali, pokud tak ještě neudělali, začali ji řešit co nejdříve. I proto se snažíme vytipovat domácnosti, které kotle ještě nevyměnily a upozornit je na tuto situaci, případně je odkázat na odborníky a poradce v terénu, kteří jim pomohou s podáním žádosti o podporu na výměnu kotle,“* uvedl **místopředseda Svazu měst a obcí České republiky Pavel Drahovzal**.

https://www.mzp.cz/cz/news_20240520_Od-prvniho-zari-zacne-platit-zakaz-pouzivani-kotlu-1-a-2-emisni-tridy-MZP-upravilo-podporu-vymeny-kotlu-od-zari-a-oznamilo-jak-budou-probihat-kontroly